

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

14. september 2023*

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö kriminaalasjades – Ühelt poolt Euroopa Liidu liikmesriikide ning teiselt poolt Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelist üleandmismenetlust käsitlev leping – Artikli 1 lõige 3 – Põhiõigused – Norra Kuningriigi tehtud vahistamismääruse täitmisest keeldumine liikmesriigi poolt – Norra Kuningriigi poolt sama isiku suhtes sama teoga seoses uue vahistamismääruse tegemine – Kontrollimine teise liikmesriigi poolt – Esimese vahistamismääruse täitmisest keeldumise arvessevõtmine

Kohtuasjas C-71/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sofiyski gradski sadi (Sofia linnakohus, Bulgaaria) 4. veebruari 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. veebruaril 2021, vahistamismääruse täitmise menetluses järgmise isiku suhtes:

KT,

menetluses osales:

Sofiyska gradska prokuratura,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president P. G. Xuereb, Euroopa Kohtu asepresident L. Bay Larsen (ettekandja) ja kohtunik T. von Danwitz,

kohtujurist: G. Pitruzzella,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Iirimaa, esindajad: M. Browne, A. Joyce ja J. Quaney, keda abistas M. Gráinne, *BL*,
- Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér ja R. Kissné Berta,
- Austria valitsus, esindajad: J. Schmoll, C. Leeb ja A. Posch,

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

– Euroopa Komisjon, esindajad: S. Grünheid ja I. Zaloguin,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada ELL artiklit 6, ELTL artikli 21 lõiget 1 ja artikli 67 lõiget 1, Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 6 ja artikli 45 lõiget 1, Euroopa Liidu liikmesriikide ning Islandi ja Norra vahelist üleandmismenetlust käsitleva Euroopa Liidu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu (ELT 2006, L 292, lk 2), mis kiideti Euroopa Liidu nimel heaks nõukogu 27. novembri 2014. aasta otsusega 2014/835/EL ühelt poolt Euroopa Liidu liikmesriikide ning teiselt poolt Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelist üleandmismenetlust käsitleva Euroopa Liidu liikmesriikide ning Islandi ja Norra vahelist üleandmismenetlust käsitleva lepingu sõlmimise kohta (ELT 2014, L 343, lk 1), ja mis jõustus 1. novembril 2019 (edaspidi „üleandmismenetlust käsitlev leping“), artikli 1 lõikeid 2 ja 3, ning Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artiklit 8.
- 2 Taotlus on esitatud menetluses, mis puudutab Hordalandi (Norra) piirkondliku prokuratuuri poolt KT suhtes tehtud vahistamismääruse täitmist Bulgaarias.

Õiguslik raamistik

Üleandmismenetlust käsitlev leping

- 3 Üleandmismenetlust käsitleva lepingu preambulis on kirjas:

„Euroopa Liit

ühelt poolt ning

Islandi Vabariik

ja

Norra Kuningriik,

teiselt poolt,

edaspidi „lepinguosalised“,

soovides tugevdada õiguslast koostööd kriminaalasjades Euroopa Liidu liikmesriikide ning Islandi [Vabariigi] ja Norra [Kuningriigi] vahel, ilma et see piiraks isikuvabadust kaitsvate õigusnormide kohaldamist,

arvestades, et praegused suhted lepinguosaliste vahel nõuavad tihedat koostööd kuritegevuse vastu võitlemisel,

väljendades vastastikust usaldust lepinguosaliste kohtusüsteemide struktuuri ja toimimise suhtes ja lepinguosaliste võime suhtes tagada õiglane kohtumõistmine,

arvestades, et Island[i Vabariik] ja Norra [Kuningriik] avaldasid soovi sõlmida leping, mis võimaldab neil kiirendada nende ja Euroopa Liidu liikmesriikide vahelist kahtlusaluste ja süüdimõistetute üleandmise korda ning kohaldada üleandmismenetlust,

[...]“.

4 Lepingu artikli 1 lõiked 1–3 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Lepinguosalised kohustuvad parandama vastavalt käesoleva lepingu sätetele üleandmismenetlust süüdistuse esitamiseks või karistuse täitmiseks ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt Norra Kuningriigi ja Islandi Vabariigi vahel, võttes arvesse miinimumnõuetena 27. septembri 1996. aasta Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise väljaandmise konventsiooni.

2. Lepinguosalised kohustuvad vastavalt käesoleva lepingu sätetele tagama, et ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt Norra Kuningriigi ja Islandi Vabariigi vaheline väljaandmissüsteem põhineb vahistamismäärusele tugineval üleandmise mehhanismil vastavalt käesoleva lepingu tingimustele.

3. Käesolev leping ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on tagatud [EIÕKga], või, vahistamismääruse täitmisel liikmesriigi õigusasutuse poolt, [ELL] artiklis 6 osutatud põhimõtteid.“

5 Lepingu artikli 2 lõikes 5 on sätestatud:

„*Vahistamismäärus* – riigi välja antud kohtuotsus selle kohta, et teine riik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle süüdistuse esitamiseks või vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.“

6 Sama lepingu artiklid 4–8 näevad ette vahistamismääruse täitmata jätmise alused ning vahistamismääruse täitmise tingimused.

7 Üleandmismenetlust käsitleva lepingu artikli 4 punktis 2 on sätestatud:

„Riigid kehtestavad vahistamismäärust täitvale õigusasutusele kohustuse keelduda vahistamismääruse täitmisest järgmistel juhtudel:

[...]

2. kui vahistamismäärust täitev õigusasutus teab, et tagaotsitava suhtes on samade tegude eest tehtud riigis lõplik kohtuotsus, ning kui sellega on määratud karistus, see karistus on kantud või ei saa seda enam karistuse määranud riigi õiguse alusel täita;

[...]“.

8 Lepingu artikli 34 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Ilma et see piiraks nende kohaldamist riikide ja kolmandate riikide vahel, asendab käesolev leping alates selle jõustumisest Norra [Kuningriigi] ja Islandi [Vabariigi] ning liikmesriikide suhetes väljaandmise valdkonnas kohaldatavate konventsioonide järgmised sätted:

a) 13. detsembri 1957. aasta väljaandmise Euroopa konventsioon, selle 15. oktoobri 1975. aasta lisaprotokoll, selle 17. märtsi 1978. aasta teine lisaprotokoll ning 27. jaanuari 1977. aasta terrorismi tõkestamise Euroopa konventsiooni väljaandmist puudutavad sätted, mida muudetakse 2003. aasta protokolliga, kui see jõustub;

[...]“.

Raamotsus 2002/584/JSK

9 Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24) (edaspidi „raamotsus 2002/584“), artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud [EL lepingu] artiklis 6.“

10 Raamotsuse 2002/584 artiklites 3–5 on sätestatud Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise alused ning Euroopa vahistamismääruse täitmise tingimused.

11 Raamotsuse artikli 3 punktis 2 on sätestatud:

„Vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutus (edaspidi „vahistamismäärust täitev õigusasutus“) kohustub keelduma Euroopa vahistamismääruse täitmisest järgmistel juhtudel:

[...]

2. kui vahistamismäärust täitev õigusasutus teab, et tagaotsitava suhtes on samade tegude eest teises liikmesriigis langetatud lõplik kohtuotsus ning kui sellega on määratud karistus, on see karistus kantud või on see sel ajal kandmisel või ei saa seda enam karistuse määranud liikmesriigi õiguse alusel täita;

[...]“.

12 Raamotsuse artikli 31 lõikes 1 on ette nähtud:

„Alates 1. jaanuarist 2004 asendab käesolev raamotsus liikmesriikidevahelistes suhetes väljaandmise valdkonnas kohaldatavate konventsioonide järgmised sätted, piiramata nende kohaldamist liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel:

a) 13. detsembri 1957. aasta väljaandmise Euroopa konventsioon, selle 15. oktoobri 1975. aasta lisaprotokoll, selle 17. märtsi 1978. aasta teine lisaprotokoll ning 27. jaanuari 1977. aasta terrorismi tõkestamise Euroopa konventsiooni väljaandmist puudutavad sätted;

[...]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 13 KT suhtes, kes elab koos oma lastega Bulgaarias, viiakse Norras läbi kriminaalmenetlust seoses selles riigis toime pandud tegudega, mille kriminaalmenetlust läbi viivad ametiasutused on kvalifitseerinud pettuseks, millega on tekitanud kahju Norra sotsiaalkindlustussüsteemile.
- 14 Kriminaalmenetluse raames tegi Norra pädev asutus 26. juulil 2018. aastal KT suhtes vahistamismääruse, mis sisestati Schengeni infosüsteemi (SIS).
- 15 25. novembril 2019 peeti KT Poola sisenemisel kinni Schengeni infosüsteemi sisestatud hoiatusteate alusel, et võtta ta vahi alla.
- 16 Norra pädev asutus tegi 27. novembril 2019 üleandmismenetlust käsitleva lepingu alusel vahistamismääruse.
- 17 Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi rajoonikohus, Poola) keeldus 15. jaanuaril 2020 selle vahistamismääruse täitmisest nimetatud lepingu artikli 1 lõike 3 alusel, sest leidis, et KT üleandmine Norra ametiasutustele tooks kaasa EIÕK artikli 8 rikkumise. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tuleks üleandmise tagajärjel anda KT lapsed kasupere hoole alla ja nende side oma isaga katkeks lõplikult. Kohus leidis samuti, et Norra asutused võivad käesolevas kriminaalmenetluses kasutada õiguslase koostöö raames Bulgaaria Vabariigiga muid koostöö vorme.
- 18 Asja menetlev prokuratuur esitas selle otsuse peale kaebuse Sąd Apelacyjny w Warszawie (Varssavi apellatsioonikohus, Poola), kes jättis selle 24. veebruari 2020. aasta otsusega rahuldamata.
- 19 Schengeni infosüsteemi sisestatud hoiatusteate alusel, mis kehtis KT suhtes edasi, peeti ta uuesti kinni Bulgaariasse sisenemisel 10. märtsil 2020.
- 20 Hordalandi piirkondlik prokuratuur, Sogn og Fjordane (Norra), tegi 12. märtsil 2020 KT suhtes uue vahistamismääruse sama kriminaalmenetluse raames ja samadel põhjustel, mille alusel oli tehtud ka 27. novembri 2019. aasta vahistamismäärus.
- 21 Sofiyska gradska prokuratura (Sofia linnaprokuratuur, Bulgaaria) esitas 16. märtsil 2020 eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Sofiyski gradski sadile (Sofia linnakohus, Bulgaaria), taotluse 12. märtsil 2020 tehtud vahistamismääruse täitmiseks.

- 22 Selles kontekstis tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul esiteks küsimus, kas isiku suhtes on ühe kriminaalmenetluse raames võimalik teha mitu vahistamismäärust.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib sellega seoses, et arvestades sarnasusi, mida võib esile tuua üleandmismenetlust käsitleva lepingu sätete ja raamotsuse 2002/584 vastavate sätete vahel, võib analoogia alusel kohaldada 25. juuli 2018. aasta kohtuotsust AY (vahistamismäärus – tunnistaja) (C-268/17, EU:C:2018:602), milles Euroopa Kohus vastas sellele küsimusele jaatavalt. Kohus märgib siiski, et erinevalt kohtuasjast, milles tehti see kohtuotsus, tehti mõlemad põhikohtuasjas kõne all olevad vahistamismäärused asjaomase kriminaalmenetluse samas etapis. Lisaks ei sisalda see leping sätet, mis oleks samaväärne raamotsuse artikli 1 lõikega 2, mis käsitleb Euroopa vahistamismääruste täitmise kohustust.
- 24 Teiseks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, milline mõju võib olla sellel, kui mõne liikmesriigi kohus on varem keeldunud Norra Kuningriigi poolt sama tagaotsitava suhtes sama kriminaalmenetluse raames tehtud vahistamismääruse täitmisest.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et KT tervislik seisund on habras ja ta on pidanud korduvalt haiglas viibima.
- 26 Neil asjaoludel otsustas Sofiyski gradski sad (Sofia linnakohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [üleandmismenetlust käsitleva lepingu] artikli 1 lõiked 2 ja 3 lubavad teha samas asjas süüdistuse esitamiseks uue vahistamismääruse isiku suhtes, kelle üleandmisest liikmesriik – tuginedes nimetatud lepingu artikli 1 lõikele 3 koosmõjus EL lepingu artikliga 6 ja [EIÖK] artikliga 8 – keeldus?
2. Kas üleandmismenetlust käsitleva lepingu artikli 1 lõige 3 ning ELTL artikli 21 lõige 1 ja artikli 67 lõige 1 ning [harta artikli 6 ja] artikli 45 lõige 1 lubavad vahistamismääruse saajaks oleval liikmesriigil teha asjas, milles teine liikmesriik on sama isiku üleandmisest samas asjas süüdistuse esitamiseks keeldunud, uue otsuse pärast seda, kui tagaotsitav isik on kasutanud oma vaba liikumise õigust ja asunud üleandmisest keeldunud riigist elama uue vahistamismääruse saajaks olevasse liikmesriiki?“

Menetlus Euroopa Kohtus

- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel eelotsuse kiirmenetluses.
- 28 Euroopa Kohus otsustas 22. veebruari 2021. aasta otsusega ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist jätta see taotlus rahuldamata, kuna kodukorra artiklis 107 ette nähtud kiireloomulisuse tingimused ei ole täidetud.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 29 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas üleandmismenetlust käsitleva lepingu artikli 1 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus mitme järjestikuse vahistamismääruse tegemine ühe tagaotsitava suhtes selleks, et mõni selle lepingu osalisriik annaks ta üle pärast seda, kui lepingu teine osalisriik on keeldunud selle isiku suhtes tehtud esimese vahistamismääruse täitmisest.
- 30 Kõigepealt tuleb märkida, et üleandmismenetlust käsitleva lepingu sätted on väga sarnased raamotsuse 2002/584 vastavate sätetega (2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus *Ruska Federacija*, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, punkt 74).
- 31 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et ükski raamotsuse säte ei välista isiku suhtes mitme järjestikuse vahistamismääruse tegemist, sealhulgas juhul, kui selle isiku suhtes tehtud esimese vahistamismääruse täitmisest on keeldutud.
- 32 Lisaks nähtub nimetatud lepingu artikli 1 lõigetest 1 ja 2 koostoimes selle preambuliga, et lepingu eesmärk on parandada ja kiirendada kriminaalasjades tehtavat õiguslast koostööd ühelt poolt liikmesriikide ning teiselt poolt Norra Kuningriigi ja Islandi Vabariigi vahel üleandmise mehhanismi abil, mis põhineb nende riikide tihedal koostööl ja vastastikusel usaldusel, mida need riigid on väljendanud üksteise kohtusüsteemide struktuuri ja toimimise suhtes ja lepinguosaliste võime suhtes tagada õiglane kohtumõistmine.
- 33 Lisaks on üleandmismenetlust käsitleva lepingu artikli 34 lõikes 1 – samuti nagu raamotsuse 2002/584 artikli 31 lõikes 1 – sätestatud, et leping asendab liikmesriikide ning Norra Kuningriigi ja Islandi Vabariigi suhetes selles lepingus loetletud konventsioonide vastavad sätted, mille hulka kuulub 13. detsembril 1957 Pariisis alla kirjutatud väljaandmise Euroopa konventsioon.
- 34 Selles lepingus – nagu ka raamotsuses – ette nähtud üleandmissüsteemi eesmärk on seega karistusõiguse rikkumises süüdi mõistetute või kahtlustatavate üleandmise lihtsustatud ja tõhusama süsteemi sisseviimisega hõlbustada ja kiirendada õiguslast koostööd sama kokkuleppe osalisriikide vahel ning võidelda selle vastu, et karistuseta jääks tagaotsitav, kes viibib muu riigi territooriumil kui see, kus ta süüteo väidetavalt toime pani.
- 35 Kuid see, kui keelata üleandmismenetlust käsitleva lepingu osalisriigil uue vahistamismääruse tegemine süstemaatiliselt juhul, kui selle lepingu teine osalisriik keeldub esimest vahistamismäärust täitmast, kahjustaks lepinguga kehtestatud üleandmissüsteemi tõhusust ja tooks kaasa ohu, et isikud, kes püüavad õigusemõistmisest kõrvale hoida, jäävad karistamata.
- 36 Seega võib selline vahistamismääruse tegemine osutada vajalikuks – eelkõige pärast seda, kui asjaolud, mis takistasid varasema vahistamismääruse täitmist, on ära langenud või kui vahistamismääruse täitmisest keeldumise otsus ei olnud kooskõlas üleandmismenetlust käsitleva lepinguga –, et viia tagaotsitava üleandmise menetlus lõpule ja soodustada seega nimetatud lepinguga taotletud eesmärgi saavutamist, milleks on võidelda karistamata jäämise vastu (vt analoogia alusel 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus *Puig Gordi jt*, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 141).

- 37 Seevastu tuleb esiteks märkida, et nimetatud lepingu artikli 1 lõikes 3 on ette nähtud, et leping ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on tagatud EIÕKga, või – vahistamismääruse täitmisel liikmesriigi õigusasutuse poolt – põhimõtteid, mida on nimetatud EL lepingu artiklis 6, milles viidatakse eelkõige hartaga tagatud põhiõigustele.
- 38 Sellest järeldub, et hartas sätestatud põhiõiguste rikkumise ohu olemasolu võimaldab vahistamismäärust täitval õigusasutusel erandkorras ja pärast asjakohast kontrolli jätta üleandmismenetlust käsitleva lepingu artikli 1 lõike 3 alusel vahistamismääruse täimata (vt analoogia alusel 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 72).
- 39 Seega ei ole sellise vahistamismääruse tegemine, mille täitmine toob kaasa harta rikkumise ja millest peaks vahistamismäärust täitev õigusasutus eelmises punktis toodud tingimustel keelduma, kooskõlas käesoleva kohtuotsuse punktis 32 meenutatud vastastikuse usalduse põhimõttega ja kuritegevuse vastu võitlemisel tiheda koostöö tegemise põhimõttega (vt analoogia alusel 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 142).
- 40 Järelikult ei saa vahistamismääruse teinud õigusasutus, kui asjaolud ei ole muutunud, teha isiku suhtes uut vahistamismäärust pärast seda, kui vahistamismäärust täitev õigusasutus on keeldunud täitmast varasemat selle isiku suhtes tehtud vahistamismäärust vastavalt üleandmismenetlust käsitleva lepingu artikli 1 lõikele 3 (vt analoogia alusel 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 143).
- 41 Teiseks, kuna vahistamismääruse tegemise tagajärjeks võib olla selle isiku vahistamine, kelle suhtes see on tehtud, ja seega võib see kahjustada tema isikuvabadust, peab õigusasutus, kes kavatseb teha vahistamismääruse, kontrollima, kas konkreetse juhtumi eripärasid arvestades on vahistamismääruse tegemine proportsionaalne (vt analoogia alusel 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 144).
- 42 Sellise kontrollimise raames tuleb õigusasutusel eelkõige võtta arvesse selle süüteo laadi ja raskust, millega seoses toimub tagaotsitava suhtes kriminaalmenetlus, tagajärgi sellele isikule tema suhtes varem tehtud vahistamismäärus(t)est või ka võimaliku uue vahistamismääruse täitmise tõenäosust (vt analoogia alusel 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 145).
- 43 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et üleandmismenetlust käsitleva lepingu artikli 1 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus mitme järjestikuse vahistamismääruse tegemine ühe tagaotsitava suhtes selleks, et mõni selle lepingu osalisriik annaks ta üle pärast seda, kui lepingu teine osalisriik on keeldunud selle isiku suhtes tehtud esimese vahistamismääruse täitmisest, tingimusel et uue vahistamismääruse tegemine ei too kaasa nimetatud sätte rikkumist ja selle viimase vahistamismääruse tegemine on proportsionaalne.

Teine küsimus

- 44 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas üleandmismenetlust käsitlevat lepingut, ELTL artikli 21 lõiget 1 ja artikli 67 lõiget 1 ning harta artiklit 6 ja artikli 45 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui liikmesriik

keeldub vahistamismääruse täitmisest üksnes põhjusel, et teine liikmesriik on keeldunud täitmast esimest vahistamismäärust, mille Islandi Vabariik või Norra Kuningriik on teinud sama isiku suhtes samade tegudega seoses.

- 45 Sellega seoses tuleb märkida, et üleandmismenetlust käsitlev leping ei sisalda küll sätet, mis oleks samaväärne raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikega 2, mis käsitleb Euroopa vahistamismääruste täitmise kohustust.
- 46 Samas, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 32–34, on selles lepingus ette nähtud üleandmissüsteemi eesmärk samamoodi nagu raamotsusel karistusõiguse rikkumises süüdi mõistetute või kahtlustatavate üleandmise lihtsustatud ja tõhusama süsteemi sisseviimisega hõlbustada ja kiirendada õigusalast koostööd ühelt poolt liikmesriikide ning teiselt poolt Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel ning võidelda selle vastu, et karistusest jääks tagaotsitav, kes viibib muu riigi territooriumil kui see, kus ta süüteo väidetavalt toime pani.
- 47 Lisaks on kõnealuse lepingu ülesehitus samasugune nagu raamotsusel ning selle artiklites 4–8 on loetletud vahistamismääruse täitmata jätmise alused ja vahistamismääruse täitmise tingimused, samamoodi nagu on ette nähtud raamotsuse artiklites 3–5.
- 48 Sellest järeldub, et vaatamata vastavasisulise sõnaselge sätte puudumisele üleandmismenetlust käsitlevas lepingus on selle lepingu osalisriigid põhimõtteliselt kohustatud täitma vahistamismääruse, mille on teinud mõni muu nimetatud lepingu osalisriik, ning nad võivad keelduda sellise vahistamismääruse täitmisest üksnes sellest lepingust tulenevatel põhjustel.
- 49 Täpsemalt, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 38, võimaldab hartas sätestatud põhiõiguste rikkumise oht vahistamismäärust täitval õigusasutusel erandkorras ja pärast asjakohast kontrollimist jätta üleandmismenetlust käsitleva kokkuleppe artikli 1 lõike 3 alusel vahistamismäärus täitmata.
- 50 Sellega seoses tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et juhul, kui on piisavalt alust arvata, et vahistamismääruse teinud riigile üleandmisega kaasneb reaalne oht tagaotsitava isiku oodatava eluea oluliseks lühenemiseks või tervises seisundi kiireks, tõsiseks ja pöördumatuks halvenemiseks, tuleb arvesse võtta ka seda sätet (vt analoogia alusel 18. aprilli 2023. aasta kohtuotsus E. D. L. (keeldumine haiguse tõttu), C-699/21, EU:C:2023:295, punktid 42, 50 ja 52).
- 51 Seevastu ei näe ükski üleandmismenetlust käsitleva lepingu säte ette võimalust keelduda vahistamismääruse täitmisest, kui mõni selle lepingu osalisriik on keeldunud täitmast esimest vahistamismäärust, mis puudutab sama isikut ja samu tegusid.
- 52 Seega tuleb tõdeda, et vahistamismäärust täitva asutuse otsust keelduda vahistamismääruse täitmisest ei saa samastada „lõpliku kohtuotsusega“ selle lepingu artikli 4 punkti 2 tähenduses, mis ainsana võib takistada selle isiku suhtes sama teo eest kriminaalmenetluse alustamist vahistamismääruse teinud riigis või mis tahes teises riigis.
- 53 Sellega seoses tuleb märkida, et tagaotsitava kohta on tehtud lõplik kohtuotsus samade tegude eest raamotsuse 2002/584 artikli 3 punkti 2 (millele vastab sisuliselt lepingu artikli 4 punkt 2) tähenduses, kui kriminaalmenetluse järel on kriminaalasi lõplikult lõpetatud või kui liikmesriigi õigusasutused on teinud otsuse, millega süüdistatav mõistetakse etteheidetavate tegude osas lõplikult õigeks (vt selle kohta 16. novembri 2010. aasta kohtuotsus Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, punkt 45).

- 54 Üleandmistaotluse kontrollimine ei tähenda aga seda, et vahistamismäärust täitev riik alustab kriminaalmenetlust isiku suhtes, kelle üleandmist taotletakse, ega hõlma asja sisulist hindamist.
- 55 Neil asjaoludel tuleb märkida, et kuigi liikmesriigi vahistamismäärust täitva õigusasutuse otsus keelduda üleandmismenetlust käsitleva lepingu artikli 1 lõike 3 alusel Islandi Vabariigi või Norra Kuningriigi tehtud vahistamismääruse täitmisest, võib kindlasti muuta valvsaks vahistamismäärusi täitva teise liikmesriigi asutuse, kellele on esitatud uus vahistamismäärus, mille nimetatud riik on teinud sama isiku suhtes samade tegudega seoses, ei vabasta see asjaolu teise liikmesriigi täitvat asutust tema kohustusest vaadata üleandmistaotlus läbi ja teha vahistamismääruse täitmise kohta otsus.
- 56 Teistsugust järeldust ei saa teha ELTL artikli 21 lõikest 1 või artikli 67 lõikest 1 ega harta artiklist 6 või artikli 45 lõikest 1.
- 57 Nimelt nähtub üleandmismenetlust käsitleva lepingu artikli 2 lõikest 5, et mõiste „vahistamismäärus“ selle lepingu tähenduses on määratletud kui lepingu osalisriigi välja antud kohtuotsus selle kohta, et sama lepingu teine osalisriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle süüdistuse esitamiseks või vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.
- 58 Sellest järeldub, et üleandmismenetlust käsitlevas lepingus ette nähtud üleandmismehhanismi eesmärk on võimaldada tagaotsitav vahi alla võtta ja üle anda, et toimepandud kuritegu ei jääs karistamata ja sellise isiku suhtes saaks läbi viia kriminaalmenetluse või talle mõistetud vabadusekaotusliku karistuse saaks täide viia (vt analoogia alusel 30. juuni 2022. aasta kohtuotsus Spetsializirana prokuratura (teave riigisisese vahistamisotsuse kohta), C-105/21, EU:C:2022:511, punkt 74).
- 59 Sellise isiku, kelle üleandmist taotletakse vahistamismääruse tegemisega, vahistamine on seega nimetatud lepingus ette nähtud üleandmissüsteemi lahutamatu osa.
- 60 Kuigi selline esialgne vahi alla võtmine kujutab endast nii tagaotsitava isiku liikumisvabaduse kui ka õiguse vabadusele ja turvalisusele piirangut, tuleb seda põhimõtteliselt siiski pidada põhjendatuks õiguspärase eesmärgiga vältida isiku karistamata jäämist – eesmärk, mis on seotud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva sisepiirideta alaga, kus on tagatud isikute vaba liikumine, nagu on sätestatud EL lepingu artikli 3 lõikes 2 (vt analoogia alusel 12. mai 2021. aasta kohtuotsus Bundesrepublik Deutschland (Interpoli tagaotsimisteade), C-505/19, EU:C:2021:376, punkt 86).
- 61 Kõiki neid kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et üleandmismenetlust käsitlevat lepingut tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui liikmesriik keeldub vahistamismääruse täitmisest üksnes põhjusel, et teine liikmesriik on keeldunud täitmast esimest vahistamismäärust, mille Islandi Vabariik või Norra Kuningriik on teinud sama isiku suhtes samade tegudega seoses.

Kohtukulud

- 62 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

1. Euroopa Liidu liikmesriikide ning Islandi ja Norra vahelist üleandmismenetlust käsitleva Euroopa Liidu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu, mis kiideti Euroopa Liidu nimel heaks nõukogu 27. novembri 2014. aasta otsusega 2014/835/EL Euroopa Liidu liikmesriikide ning Islandi ja Norra vahelist üleandmismenetlust käsitleva Euroopa Liidu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu sõlmimise kohta, artikli 1 lõiget 3

tuleb tõlgendada nii, et

sellega ei ole vastuolus mitme järjestikuse vahistamismääruse tegemine ühe tagaotsitava suhtes selleks, et mõni selle lepingu osalisriik annaks ta üle pärast seda, kui lepingu teine osalisriik on keeldunud selle isiku suhtes tehtud esimese vahistamismääruse täitmisest, tingimusel et uue vahistamismääruse tegemine ei too kaasa nimetatud sätte rikkumist ja selle viimase vahistamismääruse tegemine on proportsionaalne.

2. Euroopa Liidu liikmesriikide ning Islandi ja Norra vahelist üleandmismenetlust käsitlevat Euroopa Liidu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelist lepingut, mis kiideti Euroopa Liidu nimel heaks otsusega 2014/835,

tuleb tõlgendada nii, et

sellega on vastuolus, kui liikmesriik keeldub vahistamismääruse täitmisest üksnes põhjusel, et teine liikmesriik on keeldunud täitmast esimest vahistamismäärust, mille Islandi Vabariik või Norra Kuningriik on teinud sama isiku suhtes samade tegudega seoses.

Allkirjad